

УДК 341.4

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.1-1.39>**І. М. Бондаренко**кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри фінансового права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КОДИФІКАЦІЇ

У науковій роботі встановлено глобальну мету здійснення кодифікаційних процесів. Здійснено диференціацію мети кодифікації на види, які проаналізовано відокремлено, але з врахуванням їх діалектичної обумовленості та поєднання. До таких видів автором віднесено соціально-політичну та юридико-технічну мету процесу кодифікації. Досліджено передумови здійснення кодифікаційних процесів і їх спрямованість в різних історичних умовах. Встановлено характерні риси соціально-політичної та юридико-технічної мети кодифікації. Основною характеристикою соціальної спрямованості кодифікаційних процесів зазначено відображеність віддзеркалення правовими засобами нових соціальних відносин і процесів уніфікації населення. Автором досліджено кодифікацію як один з основних інструментів здійснення упорядкування суспільних відносин і виокремлено низку завдань, спрямованих на досягнення мети кодифікації. У роботі встановлено наявність різних підходів до визначення змісту поняття "систематизація законодавства". Автором визначено кодифікацію як різновид офіційної систематизації, результатом якого є створення якісно нового, обов'язкового для застосування уніфікованого нормативно-правового акту. У статті проаналізовано раціоналізацію, що відбувається в процесі кодифікації; враховано, що вона може відбуватися як під впливом об'єктивних, так і суб'єктивних факторів. Встановлено зміст систематизації нормативно-правових актів, зазначено її форми. У науковому дослідженні дійсно детально аналіз доктринальних положень щодо визначення змістовного наповнення поняття "інтерес". Автором визначено змістовну проблему раціоналізації кодифікації – співвідношення права та закону. За результатами проведеного дослідження автор дійшов висновку щодо дзеркального відображення узагальненості кодифікації - детальної уніфікації норм кодифікаційних актів. У статті визначено суперечливість такого шляху з огляду на те, що він передбачає використання конструкцій вичерпних переліків, деталізації всіх можливих обставин та підстав, як використання певного правового припису, так і наслідків цього.

Ключові слова: кодифікація, кодекс, законодавство, кодифікаційний процес.

Постановка проблеми. Глобальною метою процесу кодифікації є упорядкування результатів законотворчості. При перед цим кодифікацією як одним з основних інструментів здійснення упорядкування суспільних відносин стоїть низка завдань, спрямованих на досягнення такої мети. В умовах динамічних кодифікаційних процесів встановлення мети кодифікації і визначення її завдань набувають особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним підґрунтям цього дослідження стали праці вітчизняних та іноземних учених-юристів, зокрема праці Л. Л. Богачової, В. А. Вдовіченя, Р. Кабріяк, В. М. Селіванова та ін. При

цьому необхідно звертати увагу на динаміку процесів кодифікації і різноманітність підходів до визначення мети і завдань кодифікації.

Постановка завдання. Метою наукового дослідження є визначення мети і завдання кодифікації.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи процес кодифікації як прояв систематизації законодавства, активну діяльність щодо упорядкування та реалізації процесу законотворчості не можна не прийти до висновку, що найбільш узагальненому сенсі глобальна мета кодифікації збігається з метою правового регулювання в цілому. Виділяючи в якості такої мети, орієнтованість кодифікаційних процесів на удосконалення впливу на поведінку учасників суспільних відносин, йдеться

про розробку не тільки адекватних правил поведінки суб'єктів відповідної сфери суспільних відносин, а і надання їм відповідного правового оформлення. Тобто, глобальною метою кодифікації є упорядкування суспільних відносин із врахуванням соціально-політичних важелів, що їх характеризують. Досягнення такої мети не можливо без реалізації, на перший погляд, похідних завдань, але без яких стає неможливою забезпечення виконання головної мети – здійснення юридико-технічних цілей. Саме тому логічним вбачається аналізувати відокремлено, але з врахуванням діалектичної обумовленості та поєднання соціально-політичну, та юридико-технічну мету процесу кодифікації.

1. Соціально-політична мета кодифікації. Узагальнено її можна пов'язати із глобальним призначенням права, як засобу суспільного регулювання «Кодекс може вважатися інструментом цивілізації» [1, с. 230]. Зрозуміло, що вперш чергу цивілізаційна спрямованість кодифікаційних норм орієнтована на власних громадян. Не на останньому місці знаходиться виховний аспект такого впливу. Показово, що Цивільний кодекс Франції дуже часто розглядався, як підручник для французів. Трохи раніше, Катерина II пропонувала для навчання в школах використовувати або тексти релігійних книг, або тексти законів.

Соціальна спрямованість кодифікаційних процесів відображає як віддзеркалення правовими засобами нових соціальних відносин, так і процеси уніфікації населення. Що стосується соціального реформування, то в найбільш яскравому вигляді кодифікаційні процеси відображають етап якісної трансформації суспільства, певні революційні зміни. Саме в цих умовах, зміни соціальних відносин вимагають не просто корегування правових норм, а закріплення нової форми їх. Не покора старим правовим приписам перетворюється в нові, за якими починається певний період правової визначеності та раціональної збалансованості в правовому регулюванні. Корню підкреслював, що «... головна гідність кодифікації полягає в спроможності оновлювати право відповідного суспільства, що демонструється

нею та відображає цінності свого часу» [1, с. 236].

Об'єднання різних груп населення можна розглядати в соціальному та географічному сенсі. Соціальне об'єднання виражає мінімізацію або знищення розбіжностей між окремими групами населення даної держави, та утворенню певної суспільної єдності. В той же час кодифікаційні процеси дуже часто супроводжують об'єднання окремих регіонів, адміністративно-територіальних одиниць в єдине угруповання, в єдину державу. Фредерік Порталіс підкреслював: «Коли тривале спільне існування, однакове благополуччя ..., що пов'язано з шлюбами представників різних родів, призводить до появи у останніх єдиних інтересів, то ... в наслідок цього поєднань всіма цими вузами групи населення складають вже не що інше, як один народ ... Тоді починається відчуватися необхідність зв'язати його ще із загальним законодавством; настає момент, коли треба оформити в праві шляхом єдино образних законів, те поєднання, яке вже відбулося фактично ...» [1, 242].

2. Юридико-технічна мета кодифікації охоплює сукупність завдань в процесі кодифікації, які обумовлюються основною спрямованістю правового впливу, що виражається в соціально-політичних завданнях процесу удосконалення та реформування системи законодавства. Тобто, якщо соціально-політичні завдання, які обумовлюють зміст процесу кодифікації, визначають основне призначення та спрямованість впливу цього різновиду соціальних норм, то юридико-технічні завдання кодифікації зосереджуються на деталізацію методів та засобів, якими це робиться. Реалізація юридико-технічних завдань кодифікації спрямовується, перш за все, на раціоналізацію, як змісту правових норм і їх системи, так і процедур застосування таких норм.

Раціоналізація правових норм може здійснюватися шляхом їх акумуляції та розташування в певному, послідовному порядку; редагуванні та удосконаленні чинних правових норм; розробці та прийнятті нових правових норм. Ті форми фактично збігаються з різновидами систематизації та відображаються в процесах

інкорпорації, консолідації, кодифікації. Проблематика пов'язана із визначенням засобів та різновидів систематизації законодавства належить до загальнотеоретичних. На сьогоднішній день склалися різні підходи до визначення змісту поняття "систематизація законодавства". При цьому справедливим буде відмітити, що різняться радше формулювання відповідної дефініції, аніж її змістовне наповнення. Так, Ю. С. Шемшученко визначає систематизацію як інструмент впорядкування законодавства, що дозволяє привести його у відповідність із стандартами єдиної, узгодженої системної цілісності [2, с. 837]. Р. Т. Мухаєв розглядає систематизацію як специфічну діяльність, яка полягає в упорядкуванні законів, підзаконних нормативно-правових актів інших джерел права, приведення таких нормативних документів у певну систему за посередництвом компонування єдиних нормативних актів або ж їх збірників [3, с. 329]. Петришин визначає систематизацію нормативних актів як діяльність, зміст якої полягає в уніфікованому зведенні джерел права у єдину впорядковану систему [4, с. 313].

Систематизація нормативно-правових актів переслідує цілком зрозумілі цілі: 1) приведення нормативного матеріалу в єдине, уніфіковане ціле; 2) забезпечити доступність нормативного матеріалу для суб'єктів правозастосування (фактично, спростити правозастосовну діяльність).

До видів, або ж як їх ще називають форм систематизації належать: а) облік; б) інкорпорація; в) консолідація; г) кодифікація. За процедурною специфікою реалізації, статусом суб'єктів, які беруть участь у систематизаційній діяльності, характером обов'язковості для застосування кінцевого результату систематизації вона поділяється на: а) офіційну (результатом офіційної систематизації може бути прийняття галузевого кодексу); б) неофіційною (результатом неофіційної систематизації може бути складання збірника нормативно-правових актів, який сформовано для зручності пошуку необхідних нормативних приписів) [4, с. 313-315] При цьому варто відмітити, що саме кодифікація є тим різнови-

дом офіційної систематизації, результатом якого є створення якісно нового, обов'язкового для застосування уніфікованого нормативно-правового акту.

Упорядкування системи законодавства про що йшлося вище, має на меті забезпечення глобальної мети, та фактично призначення кодифікації – гарантувати правову визначеність. Правова визначеність є одним із інтегративних складників принципу верховенства права. Це у свою чергу свідчить про основоположність правової визначеності для забезпечення послідовного врегулювання суспільних відносин. Л. Л. Богачова відмічає, що із загального підходу принцип правової визначеності являє собою систему імперативних вимог, які висуваються до функціональних особливостей організації правової системи та мають своїм завданням створити умови для стабільного становища суб'єктів права. Досягнення такого роду стабільності здійснюється за посередництвом модернізації нормотворчих процесів та правозастосовних процедур. Принцип правової визначеності як вихідне положення права відноситься до загальних правових принципів [5]. Отримує свою формалізацію відповідне вихідне положення на національному рівні (у праві ЄС, міжнародних договорах), у судовій практиці Суду ЄС (European Court of Justice) та Європейського суду з прав людини (European Court of Human Rights). Принцип правової визначеності також отримує своє закріплення на рівні національного законодавства та неодноразово застосовувався в практиці національних судів.

Незважаючи на той аспект, що принцип правової визначеності є інтегративним складником принципу верховенства права, сам принцип правової визначеності є комплексним вихідним положенням права. Так, структурними елементами, а фактично концепціями, які розвиває принцип верховенства права є: а) концепція відсутності зворотної дії закону (зворотна дія закону дозволяється тільки у виключних випадках); б) концепція непорушності та гарантованої дії існуючих законів; в) концепція законних очікувань (проявляється у застосуванні закону у прогнозованому порядку); концепція доступності

закону та його формулювань (вимога, яка встановлює правило про забезпечення можливості особи ознайомитися із змістом закону та правило у відповідності з яким приписи закону повинні бути сформульовані таким чином, щоб вони були зрозумілими для суб'єкта правозастосування). Кожна із вище означених концепцій вражає комплексністю формулювань, які не в останню чергу отримують свій змістовний розвиток за посередництвом судової практики. На наше переконання системно основоположні вимоги принципу правової визначеності були розкриті у Доповіді Венеційської комісії "За демократію через право" (Венеційська комісія) "Верховенство права" від 04.04.2011 р. № 512/2009 (далі – Доповідь). Саме в рамках відповідної Доповіді отримало свою фіксацію положення з приводу того, що принцип правової визначеності є одним із шести елементів принципу верховенства права [6]. Доповідь забезпечили структурування принципу верховенства права та доктринальний розвиток концепцій, які й формують такий принцип.

Аналізуючи раціоналізацію, що відбувається в процесі кодифікації, треба врахувати, що вона може відбуватися, як під впливом об'єктивних, так і суб'єктивних факторів. Об'єктивні підстави, що знаходяться в основі процесу раціоналізації, є її рушійними силами обумовлюються з об'єктивними підставами необхідності удосконалення правової форми, упорядкування суспільних відносин. В той же час це не виключає і можливості впливу на процес раціоналізації суб'єктивних підстав, що уособлюють інтереси окремих політичних кіл, і не завжди відображають об'єктивні підстави реформування законодавства. Подібні суб'єктивні підстави виражаються в переважанні інтересу окремих суб'єктів чи груп, які не мають об'єктивних підстав для цього, а ставлять за мету іноді досягнення короточасного, популістського результату. При чому, а такий суб'єктивний інтерес може виступати так, як з середини, так і ззовні.

Враховуючи активізацію процесів глобалізації, ми не можемо розглядати, як розвиток суспільних відносин, так і їх законодавче впорядкування виключно в рам-

ках замкненої системи – окремої держави. В логічності та послідовності процесу раціоналізації національного законодавства стають зацікавленими не лише національні учасники відносин, але і суб'єкти міжнародних відносин, інших держав, міжнародні організації і т.д. Саме тому виключати вплив з їх боку на процеси раціоналізації кодифікації – не варто. Р. Кабріяк в контексті цієї тенденції посилається на позицію Рене Давида – розробника Цивільного кодексу Ефіопії. Останній, відверто визнавав, що підставою прийняття цього акту, яке ініціювала влада, було не наявність об'єктивних вимог, а відверте бажання заспокоїти іноземних інвесторів для забезпечення активного інвестування в економіку країни [1, с. 217].

В таких обставинах часто-густо порушується баланс інтересів суб'єктів відносин, на упорядкування поведінки яких спрямовані норми кодексу, що знаходить свої вираження в суперечності чи недосконалості механізму правового регулювання в цілому. До визначення змістовного наповнення поняття "інтерес" останнім часом прикута доволі сильна увага. Як влучно з цього приводу відмічає В. А. Вдовічен, такий підхід обумовлюється об'єктивною необхідністю пошуку балансу публічного та приватних інтересів у регулюванні суспільних відносин. Гармонійне поєднання публічного та приватного інтересів досягається за допомогою застосування належних підходів до регулювання суспільних відносин [7]. Саме ж поняття "інтерес" походить від латинського слова "intersum", що означає "важливо", "має значення" [8, с. 146]. При цьому одного єдиного підходу до формування визначення інтересу у праві немає, в силу багатогранності відповідного поняття. За загальним правилом, під інтересом у праві пропонується розуміти мотиви діяльності суб'єкта права, коло його прагнень та устремлінь, які й визначають алгоритм його поведінки. Механізмами реалізації суб'єктивного інтересу є права, що закріплені за суб'єктом права та кореспондуючі їм обов'язки інших учасників суспільних відносин.

У праві інтерес прийнято підрозділяти на публічний та приватний. В аспекті фінан-

сових відносин превалюючим прийнято вважати публічний інтерес. Найбільша міра антагонізму публічного та приватного інтересів прослідковується у сфері оподаткування. Такий підхід обумовлюється тим, що саме у податковій сфері публічний інтерес переслідує мету належної акумуляції надходжень від сплати податків та зборів, тоді як приватний інтерес полягає в максимальній оптимізації податкових зобов'язань, яка часто граничить на межі із протиправною поведінкою платника податків, що змістовно криється в ухиленні від сплати загальнообов'язкових платежів податкового характеру. На іншу сторону протиріччя публічного та приватного інтересу звертає увагу В. А. Вдовічен, який говорить про те, що у сфері оподаткування є непоодинокими випадки реалізації публічного інтересу із порушенням приватного інтересу платника податків, що виявляється в необґрунтованому фіскальному тиску платника податків та непоодиноких випадках зловживань з боку контролюючих органів [8].

У свою чергу досягнення балансу публічного та приватного інтересів повинно забезпечуватися за посередництвом: а) належного конструювання нормативно-правових приписів, які б перешкождали можливості зловживань з боку як владної, так і правозобов'язаної сторони податкових відносин; б) продуманої фіскальної політики за якої контролюючі органи не вчинятимуть необґрунтований тиск на платників податків; в) прогнозованості правозастосовної практики та відсутності вибіркового підходу у ставленні до платників податків.

Процес раціоналізації кодифікації наштовхується ще на одну змістовну проблему – співвідношення права та закону. Кодекс виступаючи кодифікованим законом, може не завжди збігатися з вихідними засадами правового регулювання, з принципами права. «... Право не може витікати із кодексу, який є всього лише вираженням волі певного законодавця ...», – підкреслював Савіньї [9, с. 146]. Як слушно зазначає В. М. Селіванов співвідношення права та закону є однією із головних методологічних проблем теорії та філософії права. Вирішення відповідної проблеми

залежить від прихильності (обрання) тої чи іншої концепції праворозуміння [10, 55]. Загальноприйнятим є підхід у відповідності з яким виділяють дві основні школи праворозуміння: а) школу природного права (юснатуралізм); б) юридичний позитивізм (нормативістський підхід). Фактично, проблема співвідношення права і закону криється у площині взаємообумовленого впливу форми (закон) та змісту (право). Так, у відповідності до концепції юснатуралізму правовим є виключно закон який втілює в собі ідеали справедливості, виражає потреби суспільства, забезпечує права, свободи та інтереси суб'єктів права тощо. Що ж стосується нормативних актів, які хоча й прийняті належними суб'єктами та з дотриманням нормативно-визначеної процедури, однак не відповідають духу права, то вони з точки зору природного права є "законним неправом" (в даній терміносполуці слово "законний" відображає формальну сторону, тоді як слово "неправо" змістовну).

Що ж стосується юридичного позитивізму, то він не пов'язує дійсність нормативних положень (закону) із дотриманням основоположних засад існування соціуму та прав/інтересів особи. Юридичний позитивізм говорить про те, що правом є будь-який нормативний акт, який прийнятий уповноваженим на це суб'єктом із дотриманням процедурних вимог. Це свідчить про легітимацію права через процедуру. Тобто формальна сторона є приваблюючою над змістом.

Проміжну позицію у відповідному питанні займають прибічники змішаного підходу до праворозуміння. У відповідності зі змішаним підходом до праворозуміння закон є правовим у будь-якому випадку, якщо він прямо не порушує чи нівелює основоположні права та свободи людини, не суперечить загальним принципам права. Що ж стосується права, то воно з точки зору прибічників змішаного підходу не завжди повинно отримувати свою формалізацію виключно в законодавстві. Правом є також положення, які отримують своє закріплення в актах рекомендаційного характеру, які в силу своєї авторитетності є переконливими для суб'єктів правозастосування.

Раціоналізація правових засобів, що забезпечують упорядкування поведінки учасників відносин та реалізуються шляхом кодифікації, передбачають застосування абстрактних узагальнень. Саме вони і виражають зміст процесу кодифікації. Але, в той же час, при цьому змістовні узагальнення можуть набувати занадто абстрактної форми, яка цим нерідко унеможлиблює ефективне використання кодифікованої норми, перетворюючи її на певне гасло.

Як певне дзеркальне відображення узагальненості кодифікації виступає детальна уніфікація норм кодифікаційних актів. Цей шлях дуже розповсюджений, але в той же час дуже суперечливий, бо передбачає використання конструкцій вичерпних переліків, деталізації всіх можливих обставин та підстав, як використання певного правового припису, так і наслідків цього. В той же час, можливість передбачення вичерпного переліку життєвих обставин щодо застосування кодифікаційної норми є, на наш погляд, дуже суперечливим.

Висновки. Головною метою кодифікації є упорядкування суспільних відносин із врахуванням соціально-політичних важелів, що їх характеризують. Досягнення такої мети не можливо без реалізації завдань, без яких стає неможливою забезпечення виконання головної мети – здійснення юридико-технічних цілей. Таким чином, зійснено диференціацію мети кодифікації на види: соціально-політичну та юридико-технічну мету процесу кодифікації. Раціоналізація правових засобів, що забезпечують упорядкування поведінки учасників відносин та реалізуються шляхом кодифікації, передбачають застосування абстрактних узагальнень, які, у той же час, не можуть набувати занадто абстрактної форми для забезпечення досягнення мети кодифікації.

Список використаної літератури:

1. Кабріяк Р. Кодифікація/ Пер. с фр. Л.В. Головка. – М.: Статут 2007. с.230.
2. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. – 2-ге вид., переробл.

і доп. – К. : Вид-во «Юридична думка», 2012. – С. 837. – 1020 с.

3. Мухаев Р. Т. Теория государства и права : учеб. для вузов / Р. Т. Мухаев. – М. : Изд-во «Приор», 2002. – С. 329. – 464 с.
4. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПРН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПРН України О. В. Петришина. — Харків: Право, 2009. — 584 с.
5. Богачова Л. Л. Принцип правової визначеності в європейському і національному праві (змістовна характеристика). URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwje7POi_NTrAhVfVRUIHcw6AMMQFjAAegQIAhAB&url=http%3A%2F%2Fnbuv.gov.ua%2Fj-pdf%2Ftipp_2013_2_74.pdf.&usg=AOvVaw3JR3q5VhyRrxySmoMEeXCV
6. Доповіді Венеційської комісії "За демократію через право" (Венеційська комісія) "Верховенство права" від 04.04.2011 р. № 512/2009. URL: [https://www.venice.soe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2011\)003rev-ukr](https://www.venice.soe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2011)003rev-ukr)
7. Кабріяк Р. Кодифікація/ Пер. с фр. Л.В. Головка. – М.: Статут 2007. с.217.
8. Вдовічен В. А. Фінансове право як компроміс публічного та приватного інтересу в соціумі. URL: https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi8_b_g9XrAhUEjosKHUbnDIMQFjAAegQIBRAB&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbuv.gov.ua%2Fcgibin%2Ffirbis_nbuv%2Fcgibirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2FPis_2014_6.2_17.pdf&usg=AOvVaw0rKiCAcbmO9JEgo8g9h8O4
9. Політологічний енциклопедичний словник : навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. – К. : Генеза, 1997. – 400 с.
10. Селіванов В. М. Право і закон (філософський погляд на співвідношення права і закону). URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/9748/05-Selivanov.pdf?sequence=1>

Bondarenko I. Purpose and tasks of codification

The scientific work establishes the global goal of codification processes. The purpose of codification is differentiated into species, which are analyzed separately, but taking into account their dialectical conditionality and combination. The author attributes the

socio-political and legal-technical purpose of the codification process to such types. The preconditions of codification processes and their orientation in different historical conditions are investigated. The characteristic features of the socio-political and legal-technical purpose of codification have been established. The main characteristic of the social orientation of codification processes is the reflection of the reflection by legal means of new social relations and processes of unification of the population. The author studies codification as one of the main tools for streamlining social relations and singles out a number of tasks aimed at achieving the goal of codification. The paper establishes the existence of different approaches to defining the meaning of the concept of «systematization of legislation». The author defines codification as a kind of official systematization, the result of which is the creation of a qualitatively new, mandatory for the application of a unified legal act. The article analyzes the rationalization that occurs in the process of codification; it is taken into account that it can occur under the influence of both objective and subjective factors. The content of systematization of normative-legal acts is established, its forms are specified. The research provides a detailed analysis of doctrinal provisions for determining the content of the concept of «interest». The author identifies the substantive problem of rationalization of codification - the relationship between law and law. According to the results of the study, the author came to the conclusion about the mirror image of the generality of codification - a detailed unification of the norms of codification acts. The article identifies the contradiction of such a path, given that it involves the use of constructions of exhaustive lists, detailing all possible circumstances and grounds, both the use of a particular legal requirement and its consequences.

Key words: *codification, code, legislation, codification process.*